

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Су I-7 9/2024-1
25.03.2024. године
Београд

СТАВОВИ ВРХОВНОГ СУДА

У ВЕЗИ СА СПОРНИМ ПИТАЊИМА СА ЗАЈЕДНИЧКЕ СЕДНИЦЕ ПРЕДСТАВНИКА КРИВИЧНИХ ОДЕЉЕЊА АПЕЛАЦИОНИХ СУДОВА И ВРХОВНОГ СУДА РАДИ УСАГЛАШАВАЊА СУДСКЕ ПРАКСЕ одржане дана 31.01.2024. године

На седници Кривичног одељења Врховног суда одржаној дана 25.03.2024. године, размотрена су спорна питања са заједничке седнице представника кривичних одељења апелационих судова и Врховног суда ради усаглашавања судске праксе одржане дана 31.01.2024. године, на којој седници је Врховни суд у вези са постављеним спорним питањима заузео следеће ставове:

СПОРНА ПИТАЊА ОКО КОЈИХ АПЕЛАЦИОНИ СУДОВИ НИСУ ПОСТИГЛИ САГЛАСНОСТ:

ПИТАЊЕ: „Да ли доспели неплаћени доприноси на име издржавања представљају основ за постављање имовинско-правног захтева у кривичном поступку? Уколико не представљају, како суд треба да одлучи у ситуацији ако је такав захтев ипак постављен?“

ОДГОВОР: Неисплаћени доприноси на име издржавања нису основ за постављање имовинскоправног захтева у кривичном поступку, јер нису штета у смислу одредбе члана 252. став 2. ЗКП. У случају да овлашћено лице означи такво потраживање као основ за имовинскоправни захтев, суд ће га на основу члана 258. став 4. ЗКП, упутити да имовинскоправни захтев остварује у парничном поступку. Када суд у условној осуди на основу члана 65. став 2. КЗ одреди да ће се казна извршити ако окривљениу одређеном року не плати доспеле неплаћене доприносе на име издржавања и ако не настави да редовно плаћа издржавање, то није одлука којом се усваја имовинскоправни захтев, него одлука којом се окривљеном намеће додатна обавеза, коју мора да изврши да не би дошло до опозивања условне осуде.

ПИТАЊЕ: „Да ли судија који је учествовао у доношењу првостепене одлуке или у доношењу одлуке која је у поступку за изрицање јединствене казне затвора изречена у смислу одредбе члана 556. ЗКП, може да одлучује у поступку да се осуђени условно отпусти?“

ОДГОВОР: Постоји сметња да судија који је учествовао у доношењу првостепене и другостепене одлуке, поступа у доношењу одлуке о условном отпусту, с обзиром да је реч о разлогу за обавезно изузеће судије од вршења судијске дужности у том предмету, у смислу члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП, јер се у конкретном случају учешће судије у раду на предмету има посматрати као једна целина у односу на окривљеног. Када је судија учествовао у доношењу одлуке, која је у поступку за изрицање јединствене казне затвора изречена у смислу одредбе члана 556. ЗКП, не мора бити изузет приликом одлучивања о пуштању на условни отпуст јер у тој ситуацији није мериторно одлучивао о кривици, што је законски разлог за обавезно изузеће у смислу члана 37. став 1. тачка 4) ЗКП, већ о примени процесних одредби о изрицању јединствене казне.

ПИТАЊЕ: „Да ли малолетни оштећени, кога је заступао изабрани пуномоћник, има право на накнаду трошкова кривичног поступка на терет буџетских средстава суда, када је окривљени правноснажно ослобођен од оптужбе?“

ОДГОВОР: У описаној ситуацији малолетни оштећени нема право на накнаду трошкова на терет буџетских средстава суда, који обухватају издатке и награду изабраног пуномоћника, јер се примењује општа одредба којом је регулисано који трошкови се исплаћују из буџета суда, када је донета ослобађајућа пресуда.

ПИТАЊЕ: „Да ли оштећени има право на накнаду трошкова кривичног поступка из буџетских средстава суда (нужни трошкови оштећеног и нужни трошкови и награда пуномоћника), када је окривљеном због извршења противправног дела у закону одређеног као кривично дело изречена мера безбедности обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи из члана 81. Кривичног законика или обавезно психијатријско лечење на слободи из члана 82. Кривичног законика?“

ОДГОВОР: У датој ситуацији оштећени нема право на накнаду трошкова кривичног поступка из буџетских средстава суда (нужни трошкови оштећеног, нужни трошкови и награда пуномоћника).

ПИТАЊЕ: „Када је за одређено кривично дело алтернативно прописана новчана казна или казна затвора, а има услова да се примени члан 55а Кривичног законика, да ли суд окривљеног може да осуди и на новчану казну или је нужно осудити га на казну затвора? и

Да ли се одредбе члана 55а Кривичног законика примењују када окривљени буде осуђен на новчану казну за извршење кривичног дела за које је прописана новчана казна или казна затвора (кривично дело крађа из члана 203. КЗ, кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из члана 246а став 1. КЗ)?

ОБЈЕДИЊЕН ОДГОВОР: Одредбе о вишеструком поврату из члана 55а КЗ се примењују само ако је за одређено кривично дело прописана казна затвора и када суд изриче казну затвора. Када је за одређено кривично дело алтернативно прописана новчана казна или казна затвора (кривично дело крађа из члана 203. КЗ, кривично дело неовлашћено држање опојних дрога из члана 246а став 1. КЗ и др.), суд може окривљеног осудити на новчану казну и тада не долази у обзир примена члана 55а КЗ. Међутим, уколико суд одлучи да изрекне казну затвора, тада ће применити одредбу члана 55а КЗ, ако су за то испуњени законски услови.

ПИТАЊЕ: „Када је за одређена кривична дела прописана кумулативна казна затвора и новчана казна, да ли окривљени може бити осуђен на новчану казну у износима предвиђеним чланом 50. став 2. Кривичног законика или се мора применити одредба члана 50. став 3. тачка 1-6 Кривичног законика, ради утврђивања износа новчане казне?“

ОДГОВОР: У ситуацији када је за одређено кривично дело прописана казна затвора као главна казна, онда се новчана казна појављује као споредна казна у којој ситуацији се иста изриче према законом прописаном општем максимуму, односно члану 50. став 2. КЗ. У ситуацији када није изречена казна затвора већ условна осуда као мера упозорења, новчана казна постаје главна казна, па се примењује члан 50. став 3. КЗ.

СПОРНА ПИТАЊА ОКО КОЈИХ СУ АПЕЛАЦИОНИ СУДОВИ ПОСТИГЛИ САГЛАСНОСТ

ПИТАЊЕ: „Ако су, у поступку за изрицање јединствене казне, члан 552. ЗКП, против истог осуђеног у две или више пресуда изречене кумулативно казна затвора и новчана казна, а новчана казна је замењена у казну затвора и решење о замени је постало правноснажно, да ли се и у том случају изриче јединствена казна затвора и јединствена новчана казна у смислу члана 60. став 2. тачка 6. КЗ или само јединствена казна затвора, а новчане казне се у том случају не спајају.“

Усаглашени став апелационих судова који је прихватио и Врховни суд:

У поступку за изрицање јединствене казне из члана 552. ЗКП, ако су против истог осуђеног у две или више пресуда изречене кумулативно казне затвора и новчана казна затвора, иако новчана казна правноснажним решењем замењена у казну затвора, примениће се одредбе члана 60. став 2. тачка 6. КЗ и осуђеном ће се изрећи јединствена казна затвора и јединствена новчана казна.

ПИТАЊЕ: „Да ли се у скраћеном поступку који се води за кривична дела са запрећеном казном затвора преко три године, претрес пред другостепеним

судом може одржати у одсуству уредно позваног окривљеног који свој изостанак није оправдао, сходном применом одредбе члана 449. став 3. ЗКП?

Усаглашени став апелационих судова који је прихватио и Врховни суд:

У скраћеном поступку који се води за кривично дело са запрећеном казном затвора преко три године, претрес пред другостепеним судом се може одржати у одсуству уредно позваног окривљеног који свој изостанак није оправдао сходном применом одредби члана 449. став 3. ЗКП.

ПИТАЊЕ: „Да ли се осуђени може обавезати да плати трошкове кривичног поступка који буду настали у поступку извршења неплаћене новчане казне, када се решење о замени новчане казне казном затвора, мора доставити осуђеном преко огласне табле суда, а нема браниоца (члан 246. став 3. ЗКП), па се у тој ситуацији осуђеном постави бранилац по службеној дужности, коме се уручи решење о замени новчане казне – казном затвора. Предметни трошкови настали су у тренутку када је кривични поступак против тог лица правноснажно окончан сходно одредби члана 261. став 1. ЗКП, те три трошкови очигледно не могу представљати трошкове кривичног поступка?“

Усаглашени став апелационих судова који је прихватио и Врховни суд:

У наведеној ситуацији окривљени може бити обавезан да сноси трошкове поступка који су настали у поступку замене новчане казне, казном затвора.

**Руководилац
Евиденције Судске праксе
Кривичног одељења
Судија Милена Рашић**